

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. kovo 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Intelektinė nuosavybė – Augalų veislių apsauga – Reglamentas (EB) Nr. 2100/94–14 straipsnio 3 dalyje numatyta nukrypti leidžianti nuostata – 94 straipsnio 2 dalis – Pažeidimas – Teisė į žalos atlyginimą – Reglamentas (EB) Nr. 1768/95–18 straipsnio 2 dalis – Žalos atlyginimas – Minimali vienkartinė suma, apskaičiuota remiantis keturgubu licencinio mokesčio dydžiu – Europos Komisijos kompetencija – Negaliojimas“

Byloje C-522/21

dėl *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalco Cveibriukeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2021 m. rugpjūčio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. rugpjūčio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

MS

prieš

Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin ir O. Spineanu-Matei (pranešėja),

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė S. Beer, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. liepos 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- MS, atstovaujamo *Rechtsanwalt* N. Küster,
- *Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* E. Trauernicht ir K. von Gierke,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. C. Becker, B. Eggers ir G. Koleva,

* Proceso kalba: vokiečių.

susipažinęs su 2022 m. spalio 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1995 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1768/95, įgyvendinančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 14 straipsnio 3 dalyje numatytos žemės ūkio išimties taisyklės (OL L 173, 1995, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 18 t., p. 70), iš dalies pakeisto 1998 m. gruodžio 3 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2605/98 (OL L 328, 1998, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 24 t., p. 162; toliau – Reglamentas Nr. 1768/95), 18 straipsnio 2 dalies galiojimo, atsižvelgiant į 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje (OL L 227, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 16 t., p. 390) 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant MS ir *Saatgut Treuhandverwaltungs GmbH* (toliau – STV) ginčą dėl to, kaip skaičiuotinas pastarojo patirtos žalos dėl MS neteisėtai augintų „KWS Meridian“ veislės žeminių miežių atlyginimo dydis.

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 2100/94

- 3 Reglamento Nr. 2100/94 11 straipsnio „Teisė į augalų veislių teisinę apsaugą Bendrijoje“ 1 dalyje numatyta:
„Teisę į augalų veislių teisinę apsaugą Bendrijoje turi tą veislę sukūręs arba atradęs ir išskyręs asmuo, arba jo teisių perėmėjas, abu – tas asmuo ir jo teisių perėmėjas – toliau vadinami „selekcininku“.“
- 4 Šio reglamento 13 straipsnio „Augalų veislių teisinės apsaugos savininko Bendrijoje teisės ir draudžiami veiksmai“ 1–3 dalyse nustatyta:
„1. Augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje poveikį sudaro augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje savininkų ar savininkų, toliau vadinami „savininku“, teisė atlikti 2 dalyje nustatytus veiksmus.
2. Nepažeidžiant 15 ir 16 straipsnių nuostatų, savininko leidimas yra būtinas, kad su saugomos augalų veislės dauginamąja medžiaga arba saugomos veislės surinkta augaline medžiaga, toliau bendrai vadinamų [vadinama] „medžiaga“, būtų galima atlikti šiuos veiksmus:

a) gaminti ar dauginti (veisti);

<...>

Savo leidimą savininkas gali susieti su sąlygomis ir apribojimais.

3. 2 dalies nuostatos taikomos surinktai augalinei medžiagai tik tuo atveju, jei ji buvo gauta naudojant saugomos augalų veislės dauginamąją medžiagą be leidimo ir jeigu savininkas neturėjo tinkamos galimybės pasinaudoti savo teise tos veislės dauginamosios medžiagos atžvilgiu.“

5 Šio reglamento 14 straipsnyje „Nukrypimas nuo augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje [Nuo augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje nukrypti leidžianti nuostata]“ numatyta:

„1. Nepaisant 13 straipsnio 2 dalies nuostatų ir siekiant užtikrinti žemės ūkio gamybą, ūkininkams leidžiama dauginimo tikslais lauke savo ūkyje naudoti augalinę medžiagą, gautą nuėmus derlių, išskyrus hibridinės ar sintetinės veislės, kuriai yra taikoma augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, dauginamąją medžiagą [gautą jų ūkyje auginant veislės, kuriai yra taikoma augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, išskyrus hibridinės ar sintetinės veislės, dauginamąją medžiagą].

2. 1 dalies nuostatos taikomos tiktai žemės ūkio augalų rūšims:

<...>

b) javams:

<...>

Hordeum vulgare L. – Paprastasis miežis

<...>

3. Siekiant, kad įsigaliootų 1 dalyje nurodytas nukrypimas [nurodyta nukrypti leidžianti nuostata] ir kad būtų apsaugoti teisėti selekcininko ir ūkininko interesai, prieš įsigaliojant šiam reglamentui, sąlygos pagal 114 straipsnį priimtose įgyvendinimo taisyklėse turi būti nustatytos remiantis šiais kriterijais:

- neturi būti jokių kiekybinių apribojimų ūkininko ūkiui dėl žemės valdymo,
- augalinė medžiaga auginimui gali būti apdorojama paties ūkininko ar per jam teikiamas paslaugas, nepažeidžiant tam tikrų apribojimų, kuriuos valstybės narės gali nustatyti minėtos augalinės medžiagos apdoravimo organizavimui, visų pirma siekiant užtikrinti pateiktos apdoroti medžiagos ir apdorotos medžiagos tapatumą,
- iš smulkių ūkininkų nereikalaujama mokėti jokio selekcinio mokesčio [atlygio] savininkui; <...>

<...>

- iš kitų ūkininkų reikalaujama mokėti savininkui teisėtą selekcinį mokestį [teisingą atlygį], kuris yra gerokai mažesnis už tos pačios veislės dauginamosios medžiagos, auginamos tame pačiame plote, licencinį mokestį; faktiškas selekcinio mokesčio [šio teisingo atlygio] dydis laikui bėgant gali svyruoti atsižvelgiant į tai, koku mastu ta veislė bus naudojama pagal 1 dalyje nurodytą nukrypimą [nukrypti leidžiančią nuostatą],

- kontroliuoti, kaip laikomasi šio straipsnio nuostatų ar vadovaujantis šiuo straipsniu priimtų nuostatų, yra savininkų išimtinės atsakomybės reikalas; organizuojant nurodytą monitoringą, jiems oficialių institucijų pagalba gali būti neteikiama,
- reikalingą informaciją savininkams jų prašymu teikia ūkininkai ir perdirbimo paslaugų tiekėjai; taip pat lygiavertę informaciją gali teikti oficialios institucijos, kontroliuojančios žemės ūkio produkciją, jei tokia informacija buvo gauta įprastu būdu jiems atliekant savo užduotis be papildomų išipareigojimų ar išlaidų. <...>“

6 To paties reglamento 94 straipsnyje „Pažeidimas“ numatyta:

„1. Kiekvienam asmeniui, kuris:

- a) neturėdamas teisės atlikti veiksmus su veisle, kuriai yra suteikta teisinė apsauga Bendrijoje, atlieka vieną iš 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų veiksmų arba

<...>

savininkas gali pareikšti ieškinį dėl tokio pažeidimo [pažeidimo nutraukimo] arba reikalauti tinkamo žalos atlyginimo [tinkamo atlyginimo sumokėjimo], arba ir dėl vieno, ir dėl kito.

2. Kiekvienas asmuo, kuris veikia tyčia ar dėl neatsargumo, privalo atlyginti savininkui ir visą tolesnę dėl to veiksmo patirtą žalą. Nedidelio neatsargumo atvejais tokie reikalavimai gali būti sumažinti pagal tokio nedidelio neatsargumo laipsnį, bet jokių būdu ne tokiu mastu, kad jie būtų mažesni už pažeidimą padariusio asmens iš to gautą naudą.“

7 Reglamento Nr. 2100/94 114 straipsnio „Kitos įgyvendinimo taisyklės“ 1 dalyje nustatyta:

„Šiam reglamentui taikyti priimamos detalios įgyvendinimo taisyklės. <...>“

Reglamentas Nr. 1768/95

8 Reglamentas Nr. 1768/95 buvo priimtas remiantis Reglamento Nr. 2100/94 114 straipsniu.

9 Reglamento Nr. 1768/95 5 straipsnyje „Atlygio dydis“ numatyta:

„1. Pagal <...> [R]eglamento [Nr. 2100/94] 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką savininkui mokamo teisingo atlygio dydis gali būti sutarties tarp savininko ir atitinkamo ūkininko objektas.

2. Jeigu tokia sutartis nesudaryta arba netaikoma, atlygio dydis yra gerokai mažesnis negu mokestis, imamas tame pačiame rajone už žemiausios tos pačios veislės, tinkamos oficialiai sertifikuoti, kategorijos dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija.

<...>

4. Jeigu 2 dalyje minimi atlygio dydžiai turi būti nustatyti susitarimais tarp savininkų ir ūkininkų organizacijų <...>, sutarti dydžiai naudojami kaip gairės sprendžiant, kokio dydžio atlygis turi būti mokamas atitinkamoje teritorijoje ir už atitinkamas veisles, jeigu apie šių atlygių dydžius ir jų nustatymo sąlygas Komisijai raštu pranešė įgalioti atitinkamų organizacijų atstovai ir jeigu tuo remiantis sutarti atlygių dydžiai ir jų nustatymo sąlygos buvo paskelbtos <...>

5. Jeigu 4 dalyje minimas susitarimas netaikomas 2 daliai, turi būti mokamas atlygis, lygus 50 % sumos, mokėtinos už dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija, kaip numatyta 2 dalyje.

Tačiau jeigu valstybė narė iki 1999 m. sausio 1 d. pranešė Komisijai apie neišvengiamą susitarimo sudarymą tarp atitinkamų nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu sukurtų organizacijų, kaip tai nurodyta 4 dalyje, turi būti mokamas ne 50 % dydžio, kaip nurodyta pirmiau, o 40 % dydžio atlygis atitinkamoje teritorijoje ir už atitinkamą augalų veislę, tačiau tik tuomet, kai atleidimu nuo žemės ūkio mokesčio buvo naudojamosi prieš įgyvendinant tokį susitarimą, bet ne vėliau kaip 1999 m. balandžio 1 d.

<...>“

10 Šio reglamento 17 straipsnyje „Pažeidimai“ nustatyta:

„Turėtojas [Savininkas] gali remtis teisėmis, kurias jam suteikia augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, prieš asmenį, pažeidžiantį bet kurias sąlygas arba apribojimus, priskirtus prie nukrypti leidžiančios nuostatos remiantis reglamento [Nr. 2100/94] 14 straipsniu, kaip nurodyta šiame reglamente.“

11 Minėto reglamento 18 straipsnyje „Specialūs civilinės teisės ieškiniai“ nustatyta:

„1. Turėtojas [savininkas] gali iškelti bylą 17 straipsnyje nurodytam asmeniui, kad šis vykdytų savo pareigas pagal <...> [R]eglamento [Nr. 2100/94] 14 straipsnio 3 dalį, kaip nurodyta šiame reglamente.

2. Jeigu šis asmuo pakartotinai ir tyčia nevykdė savo pareigų pagal [Reglamento Nr. 2100/94] 14 straipsnio 3 dalies ketvirtąją įtrauką dėl to paties turėtojo [savininko] veislės arba veislių, atsakomybė atlyginti turėtojui [savininkui] už bet kokią tolesnę žalą remiantis [Reglamento Nr. 2100/94] 94 straipsnio 2 dalimi apima ne mažiau kaip vienkartinę išmoką [sumą], apskaičiuotą pagal keturgubą vidutinę sumą, kuri toje pačioje teritorijoje imama už atitinkamo minėtos augalų rūšies saugomų veislių dauginamosios medžiagos kiekio gamybą [atitinkamos augalų rūšies saugomų veislių dauginamosios medžiagos gamybą], kuriai suteikta licencija, nepažeidžiant kompensacijos už bet kokius didesnius nuostolius [neužkertant kelio bet kokios kitos didesnės žalos atlyginimui].“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 12 STV yra saugomų augalų veislių savininkų susivienijimas, jo nariai jį įgaliojo ginti jų teises ir visų pirma jo vardu pateikti prašymus pateikti informaciją ir prašymus dėl mokėjimo.
- 13 MS yra ūkininkas, kuris 2012/2013–2015/2016 prekybos metais augino „KWS Meridian“ veislės, saugomos pagal Reglamentą Nr. 2100/94, žieminius miežius.
- 14 STV pareiškė ieškinį, siekdamas be kita ko, gauti informacijos apie šį auginimą. MS pirmosios instancijos teisme pirmą kartą pateikė ketverių prekybos metų duomenis apie šių „KWS Meridian“ veislės žieminių miežių sėklų perdirbimo operacijas: atitinkamai 24,5, 26, 34 ir 45,4 centnerio.

- 15 Tada MS už 2013/2014–2015/2016 prekybos metus sumokėjo sumas, atitinkančias mokesčių, mokėtiną už „KWS Meridian“ veislės žieminių miežių sėklų naudojimą pagal licenciją ir apskaičiuotą taip pat, kaip ir už 2015–2016 prekybos metus; ši suma atitinka tinkamą atlyginimą, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 1 dalį.
- 16 STV už aptariamus trejus prekybos metus pareikalavo atlyginti papildomus nuostolius, t. y. keturgubą minėtą mokesčių, kaip žalos atlyginimą pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį, siejamą su Reglamento Nr. 1768/95 18 straipsnio 2 dalimi (toliau – ginčijama nuostata); iš tos sumos jis atėmė MS už tuos trejus prekybos metus sumokėtą mokesčių.
- 17 MS užginčijo STV teisę į tokios sumos sumokėjimą. Šiuo aspektu jis iš esmės teigė, kad žala, padaryta STV, buvo atlyginta sumokėjus tinkamą atlyginimą, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 1 dalį, užuot sumokėjus už auginimą mokėtiną sumą, nustatomą pagal Reglamento Nr. 1768/95 5 straipsnio 5 dalį. Jis taip pat teigė, kad įpareigojimas atlyginti bendrus ar papildomus baudinius nuostolius neatitinka Teisingumo Teismo jurisprudencijos.
- 18 2020 m. gruodžio 4 d. sprendime *Landgericht Kaiserslautern* (Kaiserslauterno apygardos teismas, Vokietija) iš esmės patenkino STV ieškinio reikalavimus, nurodęs, kad rėmėsi aiškia ginčijamos nuostatos „formuluote“.
- 19 MS apskundė šį sprendimą apeliacine tvarka *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalco Cveibriukeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. MS teigimu, ginčijama nuostata turi būti pripažinta negaliojančia dėl to, kad neatitinka Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies, pagal kurią neleidžiama priteisti savininkui vienkartinių baudinių nuostolių, šiuo atveju lygių keturgubam už gamybą pagal licenciją mokėtinam mokesčiui (toliau – licencinis mokeskis).
- 20 STV teigia, kad ginčijama nuostata nepažeidžiama Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalis ir ji atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad sprendimas, kurį jis turės priimti, priklausys tik nuo atsakymo į klausimą, ar ginčijama nuostata yra galiojanti. Priminęs, kad jei reglamentas priimtas įgyvendinant pagrindinį reglamentą pagal jame suteiktus įgaliojimus, jame negali būti nukrypstama nuo to pagrindinio reglamento, kuriuo remiantis jis priimtas, nuostatų, antraip kyla jo panaikinimo rizika, jis pažymėjo, kad ginčijama nuostata, kurioje Komisija nustatė vienkartinę kompensaciją, ne mažesnę kaip keturgubas licencinis mokeskis, galėtų pažeisti Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį ir dėl to būti negaliojanti.
- 22 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, siekiant kompensuoti pažeidėjo gautą naudą, šio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatytas tinkamas atlyginimas, atitinkantis licencinio mokesčio dydį. Šiame kontekste to reglamento 94 straipsnio 2 dalies pirmasis sakinys galėtų būti aiškinamas taip, kad tyčia ar dėl neatsargumo padaryto pažeidimo atveju savininkas gali turėti teisę į papildomą žalą atlyginimą tik jei gali konkrečiai įrodyti tokią žalą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad minimalios žalos lygio nustatymas bendro pobūdžio normoje nesuderinamas su Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies pirmu sakiniu.

- 23 Tokiomis aplinkybėmis *Pfälzisches Oberlandesgericht Zweibrücken* (Pfalco Cveibriukeno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 1768/95] 18 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nurodytomis sąlygomis kaip minimalaus žalos atlyginimo galima reikalauti keturgubo licencinio mokesčio, yra suderinama su [Reglamentu Nr. 2100/94], visų pirma su jo 94 straipsnio 2 dalies pirmu sakiniu?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

- 24 Nors savo pastabose Komisija aiškiai neteigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, vis dėlto pažymi, kad pagrindinės bylos aplinkybės, nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, yra ne visai aiškios. Ji teigia turinti abejonių dėl klausimo, ar šiuo atveju Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos, visų pirma susijusios su saugomos veislės augalinės medžiagos, gautos nuėmus derlių, naudojimu, siekiant užtikrinti žemės ūkio gamybą, dauginimo tikslais nuosavame ūkininko ūkyje (lauke) 2013/2014–2015/2016 prekybos metais buvo įvykdytos. Ji tvirtina, kad, jei taip nėra, ši nuostata ir ginčijama nuostata nėra svarbios sprendimui pagrindinėje byloje priimti, o atsakymas į prejudicinį klausimą šiuo klausimu nėra lemiamas. Vis dėlto ji pabrėžia, kad klausimą, ar įvykdytos šiame 14 straipsnyje nustatytos faktinės sąlygos, gali vertinti tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, turintis nustatyti visas reikšmingas faktines aplinkybes.
- 25 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl, jeigu nacionalinio teismo pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės normos galiojimu, Teisingumo Teismas iš esmės privalo priimti sprendimą (2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Facebook Ireland ir Schrems*, C-311/18, EU:C:2020:559, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 26 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas arba galiojimo vertinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2022 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Caruter*, C-642/20, EU:C:2022:308, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 27 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nacionaliniam teismui kyla abejonių ne dėl to, ar ginčijama nuostata taikoma pagrindinėje byloje, bet dėl to, ar ji yra galiojanti, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 2100/94, konkrečiai – į jo 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat išplaukia, kad MS pirmosios instancijos teisme teigė, jog žala, padaryta STV, buvo atlyginta sumokėjus tinkamą atlyginimą, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 1 dalį, užuot sumokėjus už auginimą mokėtiną sumą, nustatomą pagal Reglamento Nr. 1768/95 5 straipsnio 5 dalį. Tačiau pastaroje nuostatoje kalbama apie teisingo atlygio, mokėtino savininkui pagal Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką, dydį, o

tai reiškia, kad turi būti įvykdytos šio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos, visų pirma susijusios su saugomos veislės augalinės medžiagos, gautos nuėmus derlių, naudojimu, siekiant užtikrinti žemės ūkio gamybą, dauginimo tikslais nuosavame ūkininko ūkyje (lauke). Galiausiai iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinės bylos šalys nesutaria tik dėl nuostolių, padengtinų už neteisėtą auginimą, dydžio.

- 28 Taigi neatrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašomas galiojimo įvertinimas būtų visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku arba kad problema hipotetinė.
- 29 Vadinasi, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinio klausimo

- 30 Savo vieninteliu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ginčijama nuostata yra galiojanti atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį tiek, kiek joje numatyta, kad, kai pakartotinai ir tyčia pažeidžiama pareiga sumokėti teisingą atlygį, mokėtiną pagal šio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką, atsakomybė atlyginti savininko patirtą žalą apima ne mažesnę kaip vienkartinę sumą, apskaičiuotą pagal keturgubą vidutinę sumą, kuri toje pačioje teritorijoje imama už atitinkamos augalų rūšies saugomų veislių dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija.
- 31 Pirmiausia primintina, kad pagal Reglamento Nr. 2100/94 13 straipsnio 2 dalį augalų veislių teisinės apsaugos savininko leidimas būtinas, kai tai susiję su saugomos augalų veislės dauginamąja medžiaga arba saugomos veislės surinkta augaline medžiaga, ypač kai norima ją gaminti ar dauginti (veisti).
- 32 Vis dėlto, siekiant užtikrinti žemės ūkio gamybą, šio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad, nukrypstant nuo reikalavimo gauti savininko leidimą, ūkininkams leidžiama dauginimo tikslais savo ūkyje (lauke) naudoti augalinę medžiagą, gautą jų ūkyje auginant saugomos veislės, įtrauktos į minėto reglamento 14 straipsnio 2 dalyje pateiktą žemės ūkio augalų rūšių sąrašą, dauginamąją medžiagą. Šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas siejamas su tam tikrų sąlygų įvykdymu.
- 33 Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalyje, pirma, nustatyta, kad šios sąlygos nustatomos įgyvendinimo reglamente, nurodytame šio reglamento 114 straipsnyje, remiantis kriterijais, leidžiančiais įgyvendinti šią leidžiančią nukrypti nuostatą ir apsaugoti teisėtus savininko, apibrėžto šio reglamento 11 straipsnio 1 dalyje, ir ūkininko interesus, ir antra, joje išvardyti šie skirtingi kriterijai. Tarp šių kriterijų yra ir įtvirtintas to paties reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje, pagal ją savininkui turi būti sumokėtas teisingas atlygis pagal leidžiančią nukrypti nuostatą, mokėtinas už šį naudojimą (toliau – teisingas atlygis pagal leidžiančią nukrypti nuostatą). Šis atlygis turi būti gerokai mažesnis už licencinio mokesčio sumą.
- 34 Ūkininkas, kuris patenka į Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalies ketvirtos įtraukos taikymo sritį, tačiau kuris joje numatyto atlygio savininkui nesumoka, negali pasinaudoti šio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatyta nukrypti leidžianti nuostata ir jis turi būti laikomas be leidimo atliekančiu kurį nors iš šio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų veiksmų. Pagal minėto reglamento 94 straipsnio 1 dalį savininkas gali pareikšti ieškinį dėl pažeidimo nutraukimo

arba tinkamo atlyginimo sumokėjimo, arba ir dėl vieno, ir dėl kito. Jeigu ūkininkas veikia tyčia ar neatsargiai, jis, be to, privalo atlyginti savininko patirtą žalą pagal to paties reglamento 94 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 25 d. Sprendimo *Saatgut-Treuhandverwaltung* (C-242/14, EU:C:2015:422, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 35 Kadangi Reglamentu Nr. 1768/95 siekiama patikslinti Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtintus kriterijus ir kadangi Komisija, vykdydama įgyvendinimo įgaliojimus, turi teisę imtis visų pastarajam reglamentui įgyvendinti būtinų arba naudingų taikymo priemonių, jeigu jos neprieštarauja šiam teisės aktui (šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 15 d. Sprendimo *Parlamentas / Komisija*, C-65/13, EU:C:2014:2289, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), reikia nustatyti, ar ginčijamoje nuostatoje numaćiusi minimalią vienkartinę sumą savininko patirtai žalai atlyginti Komisija pažeidė Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.
- 36 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnyje nustatyta Bendrijoje saugomos augalų veislės savininko teisė į žalos atlyginimą, kuri yra ne tik visa, bet ir, beje, objektyviai pagrįsta, t. y. apima tik žalą, atsiradusią dėl šios apsaugos pažeidimo, todėl šis straipsnis negali būti pagrindas nustatyti vienkartinę priemoką už pažeidimą (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 33 ir 43 punktus).
- 37 Taigi Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio negalima aiškinti kaip galimo teisinio pagrindo priteisti iš pažeidėjo šiam savininkui baudžiamojo pobūdžio vienkartinę žalos atlyginimą (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 34 punktas).
- 38 Priešingai, pagal šį 94 straipsnį mokėtino žalos atlyginimo dydis kiek įmanoma labiau turi aiškiai atspindėti tam tikrą to augalų veislės savininko dėl pažeidimo realiai patirtą žalą (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 35 punktas).
- 39 Iš tiesų, viena vertus, Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 1 dalies tikslas yra sumokėti kompensaciją už pažeidėjo gautą naudą, atitinkančią sumą, lygią jo nesumokėtam licenciniam mokesčiui. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nurodė, kad šioje nuostatoje nenumatytas kitoks žalos atlyginimas, nesusijęs su „tinkamo atlyginimo“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, nesumokėjimu (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Kita vertus, Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalis susijusi su žala, kurią pažeidėjas, „be kita ko“, turi atlyginti savininkui, kai pažeidimas padarytas „tyčia ar dėl neatsargumo“ (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 32 punktas).
- 41 Dėl patirtos žalos atlyginimo apimties, numatytos Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalyje, Teisingumo Teismas nurodė, kad būtent savininkas, kurio teisės į veislę pažeistos, turi pateikti įrodymų, kad jo žala didesnė negu šio straipsnio 1 dalyje numatytą tinkamą atlyginimą sudarantys aspektai (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 56 punktas).

- 42 Taigi licencinio mokesčio suma *per se* negali būti šios žalos vertinimo pagrindas. Toks licencinis mokestis leidžia apskaičiuoti Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 1 dalyje numatytą tinkamą atlyginimą ir nebūtinai turi sąsają su likusia neatlyginta žala (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 57 punktas).
- 43 Bet kuriuo atveju teismas, į kurį kreiptasi, turi įvertinti, ar galima tiksliai įrodyti veislės savininko, kurio teisės į veislę buvo pažeistos, nurodytą žalą ir ar reikia nustatyti vienkartinę sumą, geriausiai atspindinčią šios žalos realumą (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Hansson*, C-481/14, EU:C:2016:419, 59 punktas).
- 44 Būtent atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia išnagrinėti ginčijamos nuostatos galiojimą, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį.
- 45 Visų pirma reikia pažymėti, kad ginčijamoje nuostatoje nustatyta minimali vienkartinė suma, apskaičiuota remiantis vidutine licencinio mokesčio suma, nors, kaip priminta šio sprendimo 42 punkte, šio mokesčio suma *per se* negali būti žalos vertinimo pagrindas pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį.
- 46 Antra, minimalios vienkartinės sumos, skirtos savininko patirtai žalai atlyginti, nustatymas reiškia, kaip nurodė Komisija atsakydama į Teisingumo Teismo klausimą, kad šis savininkas privalo įrodyti ne patirtos žalos dydį, o tik pakartotinio ir tyčinio jo teisių pažeidimo egzistavimą. Kaip priminta šio sprendimo 38 ir 41 punktuose, žalos atlyginimas pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnį kiek įmanoma tiksliai turi atspindėti realią žalą, kurią patyrė toks savininkas, turintis pateikti įrodymų, kad šio straipsnio 2 dalyje nurodyta žala viršija aspektus, kuriuos apima minėto straipsnio 1 dalyje numatytas tinkamas atlyginimas.
- 47 Minimalios vienkartinės žalos atlyginimo sumos nustatymas taip pat reiškia, kad įtvirtinta nenuginčijama prielaida dėl minimalaus šios žalos dydžio ir apribojama teismo diskrecija, nes teismas gali tik padidinti ginčijamoje nuostatoje nustatytą minimalią vienkartinę sumą, tačiau negali jos sumažinti, net jei, kaip atsakydama į Teisingumo Teismo per posėdį šiuo klausimu pateiktą klausimą pripažino Komisija, reali žala gali būti lengvai nustatyta ir yra mažesnė už šią minimalią vienkartinę sumą.
- 48 Galiausiai, remiantis šio sprendimo 43 punkte priminta jurisprudencija, žalos atlyginimo pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį vienkartinę sumą savo nuožiūra gali nustatyti tik teismas, į kurį kreiptasi. Taigi, nustačius minimalią vienkartinę sumą savininko patirtai žalai atlyginti, ginčijama nuostata šiuo klausimu apribojama ir šio teismo diskrecija.
- 49 Trečia, nors, kaip buvo priminta šio sprendimo 37 ir 38 punktuose ir kaip savo išvados 83 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnį mokėtino žalos atlyginimo dydis turi tiksliai atspindėti kiek įmanoma savininko realiai patirtą žalą, neturint tikslo nubausti, ginčijama nuostata dėl įtvirtinto tokios žalos atlyginimo dydžio, atitinkančio minimalią vienkartinę sumą, apskaičiuotą pagal keturgubą vidutinę licencinio mokesčio sumą, gali lemti baudinių nuostolių priteisimą.
- 50 Ketvirta, dėl Komisijos argumentų, grindžiamų 2017 m. sausio 25 d. Sprendimu *Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa* (C-367/15, EU:C:2017:36), reikia pažymėti, kad, kaip savo išvados 87 ir 88 punktuose nurodė generalinis advokatas, byla, kurioje priimtas tas sprendimas, buvo susijusi su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, 2004, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas

lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32) aiškinimu, o šioje byloje Teisingumo Teismas turi įvertinti, ar galioja tam tikra Reglamento Nr. 1768/95, kuris yra Reglamento Nr. 2100/94 įgyvendinimo priemonė ir, kaip nurodyta šio sprendimo 35 punkte, dėl to turi atitikti pastarąjį reglamentą, konkrečiai – jo 94 straipsnio 2 dalį, nuostata. Be to, ši direktyva taikoma visoms intelektinės nuosavybės teisėms, o ne tik augalų veislių teisei apsaugai Bendrijoje, todėl galimų joje numatytų teisių pažeidimų įvairovė yra didelė. Vadinasi, nors į tą direktyvą tam tikrais atvejais gali būti naudinga atsižvelgti aiškinant Reglamentą Nr. 2100/94, vis dėlto reikia vengti, prisidengiant šio reglamento kontekstiniu aiškinimu, suteikti jam reikšmę, kuri neatitinka jo teksto ir tikslo, kiek tai susiję su augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje sistema.

- 51 Kaip matyti iš šio sprendimo 45–49 punktų, ginčijama nuostata, kiek joje mokėtina žalos atlyginimo suma siejama su licenciniu mokesčiu, įtvirtina nenuginčijamą prielaidą dėl minimalaus savininko patirtos žalos dydžio ir riboja teismo, į kurį kreiptasi, diskreciją, taigi ji prieštarauja Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 daliai, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas. STV ir Komisijos nurodyta aplinkybė, kad ši nuostata taikoma tik pasikartojančio ir tyčinio pareigos mokėti teisingą atlygį pagal leidžiančią nukrypti nuostatą, numatytą šio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje, pažeidimo atveju, negali pakeisti šios išvados. Taigi, priėmusi ginčijamą nuostatą Komisija viršijo savo įgyvendinimo įgaliojimų ribas, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį.
- 52 Remiantis tuo, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad ginčijama nuostata yra negaliojanti atsižvelgiant į Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį tiek, kiek joje numatyta, kad, kai pakartotinai ir tyčia pažeidžiama pareiga sumokėti teisingą atlygį pagal nukrypti leidžiančią nuostatą, mokėtiną pagal Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką, atsakomybė atlyginti savininko patirtą žalą apima ne mažiau kaip vienkartinę sumą, apskaičiuotą pagal keturgubą vidutinę sumą, kuri toje pačioje teritorijoje imama už atitinkamos augalų rūšies saugomų veislių dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 53 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1995 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1768/95, įgyvendinančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 14 straipsnio 3 dalyje numatytos žemės ūkio išimties taisyklės, iš dalies pakeisto 1998 m. gruodžio 3 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2605/98, 18 straipsnio 2 dalis yra negaliojanti.

Parašai.